

Goedkeuring van het op 29 februari 1968 te Brussel tussen de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap tot stand gekomen Verdrag betreffende de onderlinge erkenning van vennootschappen en rechtspersonen, met Protocol (Trb. 1968, 113)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Artikel 220 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (laatstelijk *Trb.* 1962, 104), volgens hetwelk de Lid-Staten van de Gemeenschap voor zover nodig met elkaar in onderhandeling treden ter verzekering, voor hun onderdanen, van – onder meer – de onderlinge erkenning van vennootschappen in de zin van de tweede alinea van artikel 58 van het Verdrag, is de grondslag voor het onderhavige Verdrag, waarover de besprekingen in 1962 zijn aangevangen. Het Verdrag beoogt in de eerste plaats een formele waarborg te geven voor de erkenning van die vennootschappen en rechtspersonen, en voorts om de voorwaarden waaronder die erkenning binnen de E.E.G. plaatsvindt eenvormig te regelen. In alle landen van de Gemeenschap was en is in het algemeen de erkenning in feite wel reeds gewaarborgd door het gewone recht en door bilaterale overeenkomsten, doch er bestond behoefte aan, deze erkenning in een Gemeenschapsregeling te consolideren. In het bijzonder is het van belang om op Gemeenschapsniveau eenheid in deze materie te brengen wat betreft de voorwaarden waaronder de erkenning geschiedt.

De erkenning van vennootschappen en rechtspersonen vormt eveneens onderdeel van het op 1 juni 1956 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag nopens de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van vreemde vennootschappen, verenigingen en stichtingen (tekst in *Trb.* 1956, 131; zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1965, 203). Dit Verdrag werd voor het Koninkrijk goedgekeurd bij Rijkswet van 25 juni 1959, *Sib.* 255, en is, behalve door Nederland, ook bekrachtigd door België, Frankrijk en Luxemburg; voor Suriname en de Nederlandse Antillen werden akten neergelegd op grond van artikel 12. Daar voor de inwerkingtreding van het Verdrag vijf bekrachtigingen nodig zijn, is deze tot op heden nog niet geschied. Voor de behoeften van de Europese Economische Gemeenschap werd dit Verdrag op een aantal punten onvoldoende bevonden.

Zo beperkt het zich in beginsel tot de rechtspersoonlijkheid bezittende corporaties en heeft het bovendien geen betrekking op publiekrechtelijke rechtspersonen, terwijl anderzijds rechtspersonen zonder winstoogmerk – in artikel 58, tweede alinea van het E.E.G.-Verdrag uitgesloten – wel onder zijn werking vallen. Voorts voorziet het in de bevoegdheid van een Verdragsstaat de erkenning te weigeren van een buitenlands geïncorporeerde vennootschap of rechtspersoon, die in die Staat haar werkelijke zetel heeft (artikel 2), welke bevoegdheid in haar algemeenheid als onverenigbaar met de bepalingen van het E.E.G.-Verdrag op het stuk van het recht van vestiging en dienstverlening moet worden beschouwd. Het onderhavige Verdrag sluit beter aan bij de behoeften van de Gemeenschap en gaat dan ook op bepaalde punten verder dan het Haagse Verdrag van 1956; overigens vertoont het met dit Verdrag in vele opzichten gelijkenis. Wanneer wellicht te zijner tijd het Haagse Verdrag in werking zal treden, kunnen E.E.G.-Staten eventueel bij beide Verdragen partij zijn (artikel 11).

Artikel 12, tweede lid, maakt het mogelijk, de werkingssfeer van het Verdrag, dat door bekrachtiging alleen voor het Europese grondgebied van het Koninkrijk van rechtswege in werking zal treden, uit te breiden tot de andere landen van het Koninkrijk. De Regeringen van Suriname en de Nederlandse Antillen hebben doen weten, aanstonds mede-

gelding van het Verdrag voor hun landen te wensen, aangezien deze met de Europese Economische Gemeenschap zijn geassocieerd. Een desbetreffende verklaring zal dus bij de bekrachtiging van het Verdrag worden afgelegd. Voor de goedkeuring van het Verdrag is daarom de vorm van een rijkswet gekozen.

Het is gewenst, dat het onderhavige Verdrag voor het Koninkrijk wordt bekrachtigd. De onderwerpen van artikel 220 van het E.E.G.-Verdrag hebben weliswaar geen directe invloed op het ontstaan van een gemeenschappelijke markt, doch de regeling ervan moet toch worden beschouwd als een belangrijke bijdrage tot de schepping van het juridische klimaat waarin een zodanige gemeenschap het beste kan gedijen. In dit verband moge worden opgemerkt, dat een verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken inmiddels tussen de Lid-Staten is tot stand gekomen (*Trb.* 1969, 101; zie wetsontwerp **11 154, R 775**), en dat reeds enige tijd besprekingen gaande zijn over een regeling inzake de fusie van vennootschappen die onder verschillende nationale wetgevingen ressorteren.

Wat betreft de stand van de bekrachtigingen in de andere landen van de Gemeenschap kan het volgende worden medegedeeld. Frankrijk, Italië en België hebben inmiddels bekrachtigd, waarbij Frankrijk en Italië verklaringen als bedoeld in de artikelen 3 en 4 van het Verdrag en België een verklaring als bedoeld in artikel 4 heeft afgelegd. In de Duitse Bondsrepubliek heeft de Bundesrat een ontwerp van goedkeuringswet aangenomen en dit wordt thans door de Bundestag behandeld. In Luxemburg heeft de Raad van State advies uitgebracht over het wetsontwerp tot goedkeuring.

Voor een toelichting op de inhoud van het Verdrag moge in de eerste plaats worden verwezen naar het in rubriek J van *Trb.* 1968, 113 (zie ook *Trb.* 1969, 204), opgenomen commentaar van prof. B. Goldman, hoogleraar aan de Faculté de droit et des sciences économiques de Paris, die de werkgroep van deskundigen die het Verdrag hebben voorbereid heeft voorgezeten. Daarnaast moge nog over de afzonderlijke artikelen het volgende worden opgemerkt.

Artikel 1. Dit artikel ziet uitsluitend op de erkenning van *vennootschappen* naar burgerlijk of handelsrecht, daaronder begrepen coöperatieve verenigingen of vennootschappen. De omschrijving is geheel gelijk aan die van artikel 58, tweede alinea, van het E.E.G.-Verdrag. Zoals nog wordt verduidelijkt in *artikel 8*, impliceert het vereiste dat de te erkennen vennootschap op grond van het recht van haar oprichting de bevoegdheid bezit om drager van rechten en verplichtingen te zijn niet, dat zij volgens die wet ook rechtspersoonlijkheid dient te bezitten, al zal dat meestal wel het geval zijn. Anders dan in het Haagse Verdrag van 1956, dat spreekt van erkenning van de rechtspersoonlijkheid die door een vennootschap is verkregen krachtens de wet van een Verdragsluitende Staat, wordt in het onderhavige Verdrag uitsluitend een materieel criterium gesteld: mits zij draagsters van rechten en verplichtingen kunnen zijn, vallen de vennootschappen onder de werking van het Verdrag. Zij moeten voorts zijn opgericht in overeenstemming met het recht van een Verdragsluitende Staat en haar

statutaire zetel hebben binnen het grondgebied waarop het Verdrag van toepassing is, derhalve niet noodzakelijk in de Staat van oprichting. Hier verschilt het onderhavige Verdrag van het Haagse Verdrag, volgens hetwelk de statutaire zetel zich moet bevinden in de Staat krachtens wiens recht rechtspersoonlijkheid is verkregen.

Wanneer, zoals volgens Nederlands recht mogelijk is, een vennootschap haar werkelijke zetel elders heeft dan in het land waar zij statutair gevestigd is, valt deze vennootschap binnen de werkingssfeer van het Verdrag, ook al bevatten de artikelen 3 en 4 – waarover hierna – beperkingen op dit beginsel.

Ingevolge artikel 2 worden van rechtswege eveneens erkend *rechtspersonen* naar publiek- of privaatrecht die een economische activiteit uitoefenen, mits zij overigens aan dezelfde voorwaarden als de vennootschappen van artikel 1 voldoen. Het artikel geeft een ruim gestelde formule: de bedoelde activiteit kan hoofddoel of bijkomend doel zijn; zij moet gewoonlijk tegen vergoeding worden uitgeoefend. De opzet is geweest alle rechtspersonen die in enig opzicht of in enige mate aan het economisch leven deel hebben, binnen deze omschrijving te vatten. Het „winst beogen” van artikel 58, tweede alinea, van het E.E.G.-Verdrag moet immers worden uitgelegd in dier voege dat het Verdrag geen betrekking heeft op vennootschappen en rechtspersonen die economisch volstrekt belangeloos handelen. Voor vennootschappen wordt in artikel 1 het vereiste van de uitoefening van een economische activiteit niet met zoveel woorden gesteld; voor de rechtspersonen, waarbij immers het aanwezig zijn van een economisch doel niet zonder meer kan worden verondersteld, geeft het Verdrag een uitdrukkelijke beperking in verband met het economisch doel van de gemeenschappelijke markt.

Van belang in verband met het toepassingsgebied en de voorwaarden van de erkenning is nog, dat in de Preambule de overweging is opgenomen dat deze erkenning in de ruimst mogelijke mate moet worden verzekerd, onafhankelijk van de toepassing op de vennootschap en rechtspersonen van de „andere bepalingen van het Verdrag” (tot oprichting van de E.E.G.). Met name moet de erkenning niet in direct verband worden gebracht met het vestigingsrecht en het recht inzake de vrijheid van dienstverlening. De erkenning wordt dus gewaarborgd aan vennootschappen en rechtspersonen, onafhankelijk van de vraag of deze ook een recht hebben op vestiging en dienstverlening in de erkennende Staat. Wel zal uiteraard een vennootschap of rechtspersoon aan wie dit recht toekomt, ook worden erkend.

De artikelen 3 en 4 geven aan een Verdragsluitende Staat de bevoegdheid bepaalde verklaringen af te leggen met betrekking tot vennootschappen en rechtspersonen, wier statutaire zetel zich weliswaar bevindt binnen het E.E.G.-gebied, doch wier werkelijke zetel – dat is ingevolge de omschrijving van artikel 5 de plaats waar haar hoofdbestuur is gevestigd – zich elders dan in de Staat van de statutaire zetel bevindt. Een verklaring op grond van artikel 3 heeft betrekking op vennootschappen en rechtspersonen, wier werkelijke zetel zich bevindt buiten het gebied waarop het Verdrag van toepassing is. In het geval waarop een verklaring als bedoeld in artikel 4 ziet, is die zetel gelegen op het grondgebied van de erkennende Staat. De verklaring van artikel 3 heeft ten gevolge, dat de Staat die haar heeft afgelegd het Verdrag niet op de daar bedoelde vennootschappen en rechtspersonen toepast – en dus geen verplichting heeft tot erkenning – indien deze geen werkelijke band met de economie van een van de grondgebieden waarop het Verdrag van toepassing is, bezitten. De verklaring van artikel 4 heeft ten gevolge dat de desbetreffende Staat – zonder de erkenning te kunnen weigeren – in beginsel op die vennootschap of rechtspersoon zijn eigen recht zal toepassen en niet het recht van de statutaire zetel, ook wat de gevolgen van de erkenning betreft. Zowel in het geval van een verklaring op grond van artikel 3 als in dat van een verklaring op grond van artikel 4, plaatst het Verdrag de vennootschappen en rechtspersonen die haar werkelijke zetel elders hebben dan in het land van de

statutaire zetel derhalve in een bijzondere, wat de werking van het Verdrag betreft minder gunstige positie.

Zoals bekend mag worden verondersteld, wordt naar Nederlands recht bij de beoordeling van een vennootschap niet de werkelijke zetel doch de statutaire in aanmerking genomen. Deze opvatting is neergelegd in de Wet van 25 juli 1959, *Stb.* 256, houdende uitvoering van het – reeds genoemde – Haagse Verdrag nopens de erkenning van rechtspersoonlijkheid van vreemde vennootschappen, verenigingen en stichtingen van 1956. Ingevolge artikel 1 van deze Wet „(is) Nederland niet een land, welks wet de werkelijke zetel in aanmerking neemt”, als bedoeld in artikel 2 van dat Verdrag. In de andere landen van de Gemeenschap prevaleert evenwel de opvatting, dat de werkelijke zetel het aanknopingspunt is, waarnaar de vennootschap moet worden beoordeeld. Deze opvatting komt uitdrukkelijk tot gelding in wetsbepalingen – b.v. in België en Italië – die de nationale wet van toepassing verklaren op alle vennootschappen welke hun werkelijke zetel in het land hebben, ongeacht of zij wellicht elders in overeenstemming met het recht van een andere Staat zijn opgericht.

Nu België, Italië en Frankrijk een verklaring als bedoeld in artikel 4 hebben afgelegd, zal een Nederlandse vennootschap met werkelijke zetel in een dier landen aldaar weliswaar moeten worden erkend, doch zal dit er overigens niet aan in de weg staan dat zij in ieder geval wat betreft het dwingend recht voor het overige onderworpen blijft aan het Belgische, Franse of Italiaanse rechtsregime. Ingevolge artikel 4, tweede lid, zal het regelend recht van zo'n Staat van toepassing zijn voorzover daarvan niet in de statuten wordt afgeweken of – bij het ontbreken van zodanige bepalingen in de statuten – wanneer de vennootschap niet kan aantonen dat zij gedurende een redelijke tijd haar activiteiten heeft uitgeoefend in de Staat van oprichting. Het defensief karakter van deze regeling springt in het oog. Deze kwalificatie geldt evenzeer voor artikel 3, dat zich richt tegen vennootschappen en rechtspersonen met werkelijke zetel buiten de E.E.G. Indien een Staat de daar bedoelde verklaring aflegt, hangt het van de omstandigheid af of een zodanige vennootschap of rechtspersoon een werkelijke band („lien sérieux”) met de economie van de Gemeenschap heeft, of er op grond van het Verdrag een verplichting tot haar erkenning bestaat.

Het is enigszins teleurstellend, dat deze mogelijkheden tot beperking van het in de artikelen 1 en 2 van het Verdrag neergelegde beginsel van erkenning, welke niet met de Nederlandse opvattingen overeenstemmen, zijn opgenomen, doch het is bij de onderhandelingen gebleken dat zij in de opvatting van alle andere Verdragsstaten niet konden worden gemist. Wel kan worden gesteld dat in elk geval in de situatie van artikel 4 de erkenning gewaarborgd blijft, terwijl ingevolge artikel 2 van het Haagse Verdrag van 1956 de erkenning in een zodanig geval zou kunnen worden geweigerd. In het geval van artikel 3 zal het zich waarschijnlijk weinig voordoen dat van een vennootschap die in de E.E.G. erkenning inroept wordt vastgesteld, dat deze met deze gemeenschap geen enkele werkelijke economische band bezit. En ook al zou het Verdrag op een zodanige vennootschap niet van toepassing worden geacht, dan behoeft dit nog niet altijd te betekenen dat de erkenning zonder meer wordt geweigerd volgens het dan toepasselijke gewone recht van die Staat.

Zou in de toekomst wellicht minder behoefte bestaan aan afweer tegen de erkenning van vennootschappen in de situaties, waarop de artikelen 3 en 4 het oog hebben, dan kunnen de Staten die op grond van die artikelen een verklaring hebben afgelegd, deze ingevolge artikel 15, tweede lid, te allen tijde weer intrekken. Naarmate de coördinatie en harmonisatie van de rechtsstelsels der Gemeenschap voortschrijdt zal er in elk geval minder behoefte bestaan aan de toepassing van artikel 4. Ten aanzien van artikel 3 mag worden gehoopt dat er een zekere evolutie in de opvattingen van sommige Lid-Staten zal optreden.

Kan dus vanuit Nederlands standpunt een beoordeling van de artikelen 3 en 4 niet positief uitvallen, en is het daarom ook te begrijpen dat het Verdrag aanleiding heeft gegeven tot

kritische beschouwingen in de juridische pers¹⁾ toch menen de ondergetekenden dat het niet gewenst is dat het Koninkrijk, door bekrachtiging achterwege te laten, het van kracht worden van het Verdrag (artikel 14) verhindert.

Wat betreft artikel 4 moge hier nog het volgende worden opgemerkt.

Sedert de totstandkoming van het Verdrag is het Nederlandse vennootschapsrecht vrij ingrijpend gewijzigd met name wat betreft de structuur der naamloze vennootschap. Deze wijzigingen geven evenwel geen aanleiding tot herziening van het steeds ten aanzien van het artikel ingenomen standpunt. Het is moeilijk denkbaar dat een Nederlandse onderneming, om aan de consequenties van de structuurvoorschriften te ontkomen, zich zou incorporeren in een land waarvan het recht te dien aanzien minder ingrijpende bepalingen zou kennen, welk recht dan ook ten aanzien van de in Nederland gelegen bedrijven toepasselijk zou zijn. Oprichting van nieuwe vennootschappen van de omvang welke toepasselijkheid van de structuurbepalingen zou meebrengen, doet zich in de praktijk niet voor. Een Nederlandse vennootschap zou zich bezwaarlijk tegenover haar werknemersbestand en de vakorganisaties waarmee zij regelmatig contact heeft kunnen veroorloven, enkel teneinde de structuurvoorschriften te ontgaan de zeggenschap over te dragen aan een vennootschap naar buitenlands recht.

Gelet op de strekking van artikel 4, er op gericht om het in landen als België, Frankrijk en Italië heersende stelsel van de werkelijke zetel voor die landen te behouden, waardoor het in wezen als een voorbehoud ten aanzien van het door het Verdrag gehuldigde beginsel van de statutaire zetel moet worden beschouwd, is er geen reden voor de vrees dat het niet afleggen van een verklaring als bedoeld in dat artikel Nederland de mogelijkheid zou benemen, eigen bepalingen van dwingend recht zo nodig ook toe te passen op buitenlandse vennootschappen die hier hun werkelijke zetel hebben. Het artikel draagt, zoals gezegd, een defensief karakter; het beoogt voor landen die het stelsel van de werkelijke zetel kennen, inbreuken op dit stelsel door het Verdrag af te weren. Het beoogt niet een verdergaande werking in die zin, dat landen die de verklaring niet afleggen, niet meer in de positie zouden zijn bepaalde nationale wetten ook van toepassing te achten op buitenlandse ondernemingen. Het niet afleggen van een verklaring betekent niet dat b.v. een wet als de Wet op de Ondernemingsraden niet van toepassing zal blijven op in Nederland gevestigde ondernemingen ook indien de eigenaar een buitenlander of buitenlandse rechtspersoon is.

De eerste ondergetekende heeft nog met betrekking tot het ten aanzien van artikel 4 in te nemen standpunt het advies ingewonnen van de Commissie Vennootschapsrecht. In dit advies, dat als bijlage bij deze memorie is gevoegd, wordt zeer uitvoerig op de problematiek ingegaan.

Uit het vorenstaande moge blijken dat er voor het Koninkrijk aan het afleggen van een verklaring op grond van genoemde artikelen geen behoefte bestaat.

De artikelen 6 en 7 regelen de gevolgen van de erkenning. De erkende vennootschappen en rechtspersonen bezitten op het grondgebied van de erkennende Staat de rechts- en handelingsbevoegdheid die hun wordt toegekend door het recht van de Staat van oprichting, met dien verstande evenwel dat de erkenning niet inhoudt dat aan de erkende vennootschappen of rechtspersonen meer of andere rechten en bevoegdheden zouden toekomen dan in de erkennende Staat aan soortgelijke rechtspersonen zijn toegekend. Deze in artikel 7 geformuleerde beperking ten aanzien van de erkenning betreft uitdrukkelijk slechts „bepaalde rechten en bevoegdheden”, en kan dus geen betrekking hebben op de algemene rechts- en handelingsbevoegdheid. Het minimum van algemene bevoegdheden dat een erkende vennootschap of rechtspersoon altijd zal moeten worden gelaten is: het zijn van drager van rechten en verplich-

tingen, het aangaan van overeenkomsten of verrichten van andere rechtshandelingen en het optreden in rechte.

In een Staat evenwel, die een verklaring als bedoeld in artikel 4 heeft afgelegd, gelden in beginsel de bepalingen met betrekking tot de rechts- en handelingsbevoegdheid van vennootschappen en rechtspersonen van het recht van die Staat.

Tenslotte moge hier nog worden herhaald, dat het Verdrag de vraagstukken van vestiging en verrichting van diensten door erkende vennootschappen en rechtspersonen niet regelt, zodat in dat opzicht aan de erkenning geen rechten kunnen worden ontleend (vergelijk artikel 7 van het Haagse Verdrag van 1956), terwijl anderzijds het Verdrag ook niet kan strekken tot beperking van vrijheid van vestiging en dienstverlening, zoals deze in de daarop specifiek betrekking hebbende Gemeenschapsregelingen is neergelegd.

De enkele grond dat het recht van de Staat van oprichting aan een vennootschap geen rechtspersoonlijkheid toekent kan geen reden zijn om de algemene rechts- en handelingsbevoegdheid of bijzondere rechten en bevoegdheden aan een zodanige vennootschap bij de erkenning te ontzeggen of deze te beperken, aldus bepaalt uitdrukkelijk en wellicht ten overvloede artikel 8. Er is hiervoor reeds op gewezen dat het bezitten van rechtspersoonlijkheid in die zin, dat deze door een wettelijke bepaling uitdrukkelijk is toegekend, door het Verdrag ten aanzien van vennootschappen niet wordt vereist. Een vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap kan, ook al heeft de wet daaraan de rechtspersoonlijkheid niet toegekend, worden beschouwd als een vennootschap in de zin van artikel 1 van het Verdrag. Ten aanzien van de Nederlandse vennootschap onder firma is zulks uitdrukkelijk bevestigd in de bij het Verdrag behorende en eveneens door de vertegenwoordigers der Regeringen ondertekende Gemeenschappelijke Verklaring no. 1 (*Trb.* 1968, 113, blz. 14). Deze Verklaring heeft een interpretatief karakter en geeft dus geen uitbreiding aan het Verdrag; het is dan ook niet geoorloofd de omstandigheid dat daarin geen melding is gemaakt van andere vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid op te vatten als een argument voor een redenering a contrario.

Artikel 9 betreft de openbare orde. Het beroep op deze bepaling kan er toe leiden dat de erkenning wordt geweigerd of dat de gevolgen ervan worden beperkt wanneer deze erkenning of de gevolgen ervan in strijd zouden zijn met de fundamentele rechtsopvattingen van de Staat waar de erkenning wordt ingeroepen. Alleen wanneer het doel of de daadwerkelijke activiteit van een vennootschap in botsing komen met de openbare orde kan het Verdrag opzij worden gezet; het beroep op de openbare orde kan zich dus nimmer richten tegen de rechtsregels van de Staat waar de vennootschap of rechtspersoon is opgericht. In het tweede lid van artikel 9 wordt daarvan een uitwerking gegeven, die in het bijzonder voor Nederland van belang is omdat zij de zgn. eenmansvennootschap tegen een mogelijke weigering van erkenning met een beroep op de openbare orde beschermt. Zoals men weet is deze een in Nederland veelvuldig voorkomende figuur, doch buiten onze grenzen bestaan er controverses over de rechtsgeldigheid ervan, die ook hun weerslag hebben gehad op de erkenning van zodanige vennootschappen. Uitdrukkelijk is vermeld, dat het hier gaat om de openbare orde in de zin van het internationaal privaatrecht. Dit is een restrictieve omschrijving; niet alle beginselen van dwingend recht mogen worden opgevat als van openbare orde in vorenvermelde zin, doch in het algemeen alleen die welke de grondslagen van het recht betreffen. Te allen overvloede bepaalt artikel 10 nog, dat als zodanig niet mogen worden aangemerkt beginselen of bepalingen die in strijd zijn met het E.E.G.-Verdrag.

Artikel 11 regelt de verhouding tussen het onderhavige Verdrag en andere verdragen waarbij een Verdragsluitende Staat partij is of zal worden, en die regels bevatten betreffende de erkenning van vennootschappen en rechtspersonen in die

¹⁾ Prof. mr. W. C. L. van der Grinten in Sociaal Economische Wetgeving 1966, blz. 201 e.v.; prof. mr. A. Æ. Uniken Venema, de Naamloze Vennootschap 1968, blz. 108 e.v.

zin, dat in geval van conflict aan het onderhavige Verdrag de voorrang moet worden gegeven. Voor zover zij niet conflicteren, kan, men moet aannemen ter keuze van de belanghebbende, de erkenning op grond van dit Verdrag of op grond van een ander verdrag worden ingeroepen. Dit geldt zowel voor multilaterale verdragen zoals het Haagse Verdrag van 1956 (dat evenwel, zoals reeds opgemerkt, nog niet in werking is getreden) als voor bestaande bilaterale overeenkomsten tussen Verdragstaten. Daar evenwel het onderhavige Verdrag er toe strekt, de erkenning in de ruimst mogelijke mate te verzekeren, zal het vraagstuk van de verhouding van de onderhavige regeling tot andere regelingen inzake hetzelfde onderwerp in de praktijk waarschijnlijk geen aanleiding tot moeilijkheden opleveren.

Geen onverenigbaarheid is er, wanneer de erkenning op grond van interne rechtsregels of bepalingen van internationale overeenkomsten in andere gevallen mogelijk is dan in het Verdrag is voorzien, of daaraan op grond van die regels of bepalingen verder strekkende gevolgen zijn verbonden. Dan zullen die regels of bepalingen dienen te worden toegepast. Het Verdrag beoogt in de betrekkingen tussen de E.E.G.-Staten een minimum van verplichtingen vast te stellen en het zal dus niet in de weg kunnen staan aan vrijgevinger oplossingen, mits deze verenigbaar zijn met het E.E.G.-Verdrag, dus niet leiden tot een discriminatie tussen vennootschappen en rechtspersonen uit de E.E.G.-Staten.

Evenals het E.E.G.-Verdrag wordt het onderhavige Verdrag voor onbeperkte tijd gesloten (*artikel 17*). Iedere Verdragsluitende Staat heeft het recht de herziening ervan aan de orde te stellen (*artikel 18*).

Aan het Verdrag is nog toegevoegd een *Protocol*, houdende drie gemeenschappelijke verklaringen. De eerste daarvan heeft, zoals uit het voorgaande is gebleken, betrekking op de interpretatie van artikel 1 en brengt tot uitdrukking dat de Italiaanse „società semplice” en de Nederlandse vennootschap onder firma onder deze bepalingen vallen. Dit wil niet zeggen, dat andere vennootschapsvormen, waaraan geen rechtspersoonlijkheid is toegekend doch die wel geacht kunnen worden in de zin van dit Verdrag de bevoegdheid te bezitten drager te zijn van rechten en verplichtingen, niet onder artikel 1 zouden kunnen worden begrepen. Zoals hiervoor reeds werd uiteengezet, is een redenering a contrario van deze interpretatieve verklaring niet geoorloofd.

In de tweede gemeenschappelijke verklaring geven de Verdragstaten uiting aan hun bereidheid om, voor zover nodig, en in het kader van de associatie-overeenkomsten, met ieder

met de E.E.G. geassocieerd land te onderhandelen over de erkenning van vennootschappen en rechtspersonen in de zin van de artikelen 1 en 2 van het Verdrag.

In de derde verklaring geven de Verdragstaten hun bereidheid te kennen om te onderzoeken, hoe kan worden bereikt dat het Verdrag zoveel mogelijk uniform wordt geïnterpreteerd. In dit verband wordt met name de mogelijkheid genoemd om aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen bepaalde bevoegdheden ten aanzien van de interpretatie van het Verdrag toe te kennen. De besprekingen hierover hebben inmiddels geleid tot de opstelling van een Protocol in evenbedoelde zin (*Trb.* 1971, 139). Dit zal zo spoedig mogelijk ter goedkeuring worden aangeboden.

Naar aanleiding van deze verklaringen kan de vraag worden gesteld hoe de positie is ten opzichte van de landen met wie onlangs het Verdrag betreffende de toetreding tot de Europese Gemeenschappen is tot stand gekomen (*zie Trb.* 1972, 25). In artikel 3, tweede lid, van dit Verdrag is daaromtrent bepaald, dat de nieuwe Lid-Staten zich verbinden toe te treden tot de overeenkomsten bedoeld in artikel 220 van het E.E.G.-Verdrag alsmede de Protocollen betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van deze overeenkomsten, en te dien einde onderhandelingen aan te knopen met de oorspronkelijke Lid-Staten om daarin de vereiste aanpassingen aan te brengen.

Tot slot mogen de ondergetekenden nog opmerken, dat van zuiver formeel standpunt bezien het onderhavige Verdrag weliswaar los staat van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, zodat het lidmaatschap van die Gemeenschap op zichzelf geen verplichting met zich meebrengt, om ook het onderhavige Verdrag te bekrachtigen. Zoals evenwel uit de inhoud wel blijkt, is er toch een zeer duidelijk verband tussen beide Verdragen in dier voege dat het onderhavige Verdrag een materie regelt, die een grote rol speelt bij de ontwikkeling van de Economische Gemeenschap. Om die reden achten de ondergetekenden het van belang, dat het Koninkrijk, als deelnemer aan die Economische Gemeenschap, ook bij het onderhavige Verdrag partij wordt.

De Minister van Justitie,

VAN AGT.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

N. SCHMELZER.